

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/177/2022
Identifikačné číslo spisu: 5716205017
Dátum vydania rozhodnutia: 15.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5716205017.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. L., narodenej R., F., zast. advokátom JUDr. Petrom Kubinom, Bratislava, Bottova 7939/2A a AK Jassova s. r. o., Bratislava, Bottova 2A, IČO: 50 717 413, proti žalovanému Mestu Turany, Turany, Osloboditeľov 83/91, IČO: 00 316 962, zast. AK JUDr. Silvia Tatarková, s. r. o., Martin, Škultétyho 472/10, IČO: 36 868 108, o zaplatenie 15.041,19 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 17C/42/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. novembra 2019 sp. zn. 7Co/210/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením zo 4. apríla 2017 č. k. 17C/42/2016-153 konanie o žalobe žalobkyne zastavil (výrok I.), žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v celom rozsahu (výrok II.) a postúpil vec Okresnému úradu Martin (výrok III.).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 23. októbra 2017 č. k. 11Co/216/2017-207 na odvolanie žalobkyne uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že súd prvej inštancie si skôr, ako konanie o žalobe žalobkyne zastavil, neujasnil, z akého právneho dôvodu si žalobkyňa svoj nárok vo vzťahu k žalovanému uplatňuje, teda či ide o jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena, alebo o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie stavieb na pozemkoch žalobkyne žalovaným bez právneho dôvodu. V nadväznosti na uvedené odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, aby v prvom rade ujasnil predmet konania, následne vykonal potrebné dokazovanie a o veci opätovne rozhodol. Výslovil tiež potrebu rozhodnúť podľa výsledku v spore o náhrade trov odvolacieho konania.

3. Okresný súd rozsudkom zo 4. apríla 2019 č. k. 17C/42/2016-600 žalobu žalobkyne zamietol a žalovanému priznal voči žalobkyni právo na 100 %-nú náhradu trov konania, pričom súčasne stanovil, že o výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti veci.

3.1. Po právnej stránke vychádzal súd prvej inštancie z § 4 ods. 1, ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“), § 100 a § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), čl. 11 ods. 4 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej len „Listina“) a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“).

3.2. Skutkovo okresný súd uviedol, že pokiaľ ide o uplatnený nárok na zaplatenie sumy, ktorá je predmetom žaloby, tento sa odvíjal od toho, že žalobkyňa vlastní nehnuteľnosti, na ktorých bolo zo zákona, vo verejnom záujme, zriadené vecné bremeno.

3.3. Vo vzťahu k pochybnostiam o otázke, či sa daný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným vôbec riadi zákonom č. 66/2009 Z. z., vychádzal súd prvej inštancie z listu vlastníctva, ktorý je verejnou listinou, a v zmysle ktorého všetky vecné bremená ku každej jednej parcele boli zriadené v zmysle tohto zákona. K obmedzeniu vlastníckeho práva žalobkyne došlo tým, že žalovaný na pozemku žalobkyne postavil a je vlastníkom komunikácie, a preto bolo v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. vo verejnom záujme zriadené vecné bremeno.

3.4. Vychádzajúc z čl. 11 ods. 4 Listiny, ako aj z čl. 20 Ústavy vyslovil okresný súd, že finančná náhrada za zriadenie zákonného vecného bremena určite vlastníkovi pozemku, ktorý je obmedzený na svojom vlastníckom práve, prislúcha. Vo vzťahu k otázke, či je takáto finančná náhrada jednorazová alebo ide o opakované plnenie, vychádzal okresný súd z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7Cdo/26/2014, a v tejto súvislosti odkázal tiež na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/49/2014, kde sa uvádza, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby povinnej z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká in rem, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku, bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Jeho vznik nemožno posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová, a teda nemá charakter opakovaného plnenia. Ak je náhrada jednorazová, peňažná náhrada za užívanie nehnuteľností podlieha premlčaniu v zmysle § 100 a nasl. OZ a premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvý raz. Predmetné právo sa mohlo prvý raz vykonať v deň účinnosti zákona (zákon č. 66/2009 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júla 2009).

3.5. Vo vzťahu k tomu, že žalobkyňa nebola prvou nadobúdateľkou pozemkov, súd prvej inštancie odkazujúc na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/49/2014 uviedol, že bez ohľadu na to, či vlastník pozemku, ktorému k dátumu účinnosti zákona vzniklo právo na jednorazovú náhradu za vecné bremeno vzniknuté ex lege v zmysle tohto zákona, túto náhradu uplatnil alebo neuplatnil, resp. či mu náhrada bola alebo nebola reálne vyplatená, súčasnému vlastníkovi pozemku, teda vlastníkovi následnému, nepatrí právo na nejakú ďalšiu náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva. Súd prvej inštancie však skonštatoval, že závery tohto rozhodnutia nie je možné aplikovať na danú vec z toho dôvodu, že žalobkyňa nadobudla nehnuteľnosti kúpnu zmluvou v roku 2008, teda pred účinnosťou tohto zákona a v tom čase jej patrilo bezdôvodné obohatenie, nie nárok v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. Nárok na náhradu za obmedzenie svojho vlastníckeho práva zákonným zriadením vecného bremena si žalobkyňa mala uplatniť dňom účinnosti tohto zákona v trojročnej premlčacej dobe. Žalobkyňa si toto právo neuplatnila, a teda súd považoval jej nárok uplatnený v žalobe za premlčaný.

4. Okresný súd rozhodol dňa 25. júla 2019 doplnčacím rozsudkom č. k. 17C/42/2016-657 o zastavení konania v časti 7.812,15 eur spolu s 5,05 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 7.812,15 eur od 5. mája 2016 do zaplatenia, a to z dôvodu, že žalobkyňa podaním z 12. decembra 2016 zobrala žalobu v tejto časti späť. Vzhľadom na to, že vo vyhlásenom rozsudku č. k. 17C/42/2016-600 nebolo rozhodnuté o čiastočnom späťvzati žaloby žalobkyňou, súd prvej inštancie, uvedomujúc si absenciu tohto výroku, na pojednávaní dňa 25. júla 2019 vyhlásil vyššie uvedený doplnčací rozsudok.

5. Krajský súd na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 27. novembra 2019 č. k. 7Co/210/2019-676 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčacím rozsudkom potvrdil a žalovanému priznal voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5.1. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v podanom odvolaní a súc viazaný odvolacími dôvodmi [§ 379, § 380 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] bez

nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) odvolaním napadnutý rozsudok v spojení s doplňacím rozsudkom súdu prvej inštancie ako správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, vyvodil správny právny záver, svoje rozhodnutie náležitým a vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil.

5.2. K žalobkyňou poukazovanej námietke nestrannosti zákonnej sudkyne krajský súd uviedol, že žalobkyňa jednak neuplatnila námietku zaujatosti zákonnej sudkyne včas, t. j. do siedmich dní, odkedy sa dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený (§ 53 ods. 1 CSP) a jednak túto nepodložila dôkazom o tom, že by zákonná sudkyňa mala akýkoľvek vzťah k žalovanému, prípadne pomer k prejednávanej veci alebo k osobám zúčastneným na konaní (§ 52 ods. 2 v spojení s ustanovením § 49 ods. 1 CSP). Rovnako tak dôvod na vylúčenie zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci nezakladajú ani vytýkané procesné pochybenia zákonnej sudkyne, v nadväznosti na čo ani odvolací súd nemohol na námietku zaujatosti poukazovanú žalobkyňou prihliadať (§ 53 ods. 3 CSP).

5.3. Vo vzťahu k námietkam žalobkyne týkajúcim sa vecného posúdenia veci zo strany súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal na ustanovenie § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv v znení zmien a doplnkov, podľa ktorého údaje katastra sú hodnoverné, pokiaľ sa nepreukáže opak, pričom uviedol, že žalobkyňa v konaní nepreukázala, že zápis na predmetnom liste vlastníctva zo strany katastrálneho úradu, hodnoverný, pravdivý nie je, teda hodnovernosť tohto zápisu nevyvrátila. Hodnovernosť zápisu nebola spochybnená ani prokurátorom, ktorý jeho správnosť preskúmal. Pokiaľ v čase rozhodovania okresného súdu o nároku žalobkyne v predmetnej veci, v zmysle zápisu na liste vlastníctva svedčili v prospech žalovaného oprávnenia vyplývajúce zo zákonného vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. v platnom znení a žalobkyňa v konaní hodnovernosť tohto údajja nespochybnila, resp. nevyvrátila, správne súd prvej inštancie z tohto údajja ako hodnoverného pri rozhodovaní vychádzal. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď vychádzajúc zo zápisu na liste vlastníctva na vec aplikoval jednotlivé ustanovenia zákona č. 66/2009 Z. z. a s poukazom na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, vzhľadom na námietku premlčania vznesenú žalovaným, konštatoval, že nárok žalobkyne uplatnený v tomto konaní je premlčaný.

5.4. K žalobkyňou vytýkanej rozporuplnosti súdu pri posudzovaní jej nároku v rámci predbežného prejednávania sporu a pri konečnom rozhodnutí o veci, odvolací súd uviedol, že sudca nie je svojím právnym názorom vysloveným v rámci predbežného prejednávania sporu viazaný, a že právne posúdenie veci môže priebežne podľa vývoja dôkaznej situácie meniť.

5.5. K námietke žalobkyne, že okresný súd nevykonal ňou navrhované dokazovanie, odvolací súd uviedol, že nakoľko súd prvej inštancie posúdil nárok žalobkyne ako premlčaný, nemal dôvod vykonávať ňou navrhované dokazovanie, pretože by tým došlo k zbytočným prietahom v konaní a navyše by konanie zbytočne zaťažil trovami súvisiacimi s vykonaním týchto dôkazov. Záverom sa odvolací súd stotožnil i s právnym posúdením námietky premlčania zo strany žalovaného.

5.6. Vo vzťahu k trovám odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, že žalovanému voči žalobkyňi priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 100 % (§ 255 ods. 1 CSP).

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorým napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu.

6.1. Podané dovolanie zdôvodňuje tým, že dôvodom nezákonnosti napadnutého rozsudku je nesprávne právne posúdenie veci. Napadnuté rozhodnutie podľa dovolateľky záviselo od vyriešenia právnej otázky 1. „či náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom, ktoré vzniklo na základe zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) má povahu jednorazovej odmeny alebo opakujúceho sa plnenia; a v závislosti od vyriešenia otázky 1. vymedzenej vyššie, od otázky 2. „odkedy začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie tejto náhrady.“

6.2. Dovolateľka má za to, že tak súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd dospeli k nesprávnemu právnemu záveru, že náhrada má povahu jednorazovej odmeny, ktorá sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote počnúc účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z., (t. j. 1. júla 2009), v dôsledku čoho súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol a odvolací súd sa s týmto názorom stotožnil. Správnym má

prítom podľa dovolateľky byť také právne posúdenie, v zmysle ktorého je náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemku opakujúcou sa dávkou a táto sa premlčuje počnúc dňom, kedy sa právo na náhradu za konkrétne obdobie trvania vecného bremena mohlo vykonať prvýkrát, čo by znamenalo, že vlastníka pozemku je oprávnený uplatniť si opakujúcu sa náhradu, a to od momentu vzniku vecného bremena až do momentu, kedy dôjde k inému majetkovoprávnemu vysporiadaniu s obcou alebo vyšším územným celkom (t. j. do vykonania pozemkových úprav). Poukázala, že nastolená právna otázka dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešená.

6.3. Najvyšší súd vo svojej doterajšej rozhodovacej praxi vo vzťahu k nastolenej otázke v uznesení z 23. apríla 2015 sp. zn. 4MCdo/2/2014 iba vyslovil, že vlastníčkovi pozemku za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom zriadeným podľa zákona č. 66/2009 Z. z. patrí náhrada, aj keď zákon č. 66/2009 Z. z. vôbec neupravuje otázku odplatnosti/bezodplatnosti, avšak z uvedeného uznesenia nevyplýva, či táto náhrada má byť jednorazovou alebo opakujúcou sa dávkou. Táto otázka tak ostáva v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu aj naďalej nevyriešenou.

6.4. Žalobkyňa v dovolaní namieta, že tak odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie nesprávne aplikovali právne názory vyslovené v rozsudkoch najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/49/2014 a sp. zn. 7Cdo/26/2014, pretože v týchto rozhodnutiach sa najvyšší súd nezaoberal vecným bremenom, ktoré vzniklo na základe zákona č. 66/2009 Z. z., ale vecným bremenom podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“). Dovolateľka uvádza, že neboli zohľadnené osobité okolnosti vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z., a namiesto toho súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, automaticky aplikovali právne názory najvyššieho súdu vyslovené v súvislosti s vecným bremenom podľa zákona č. 182/1993 Z. z. aj na vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorých úprava však nie je totožná. Týmto nesprávnym výkladom mali súdy podľa dovolateľky de facto odňať vlastníčkovi zaťaženého pozemku právo na primeranú náhradu za celé obdobie trvania obmedzenia jeho vlastníckeho práva. Dovolateľka poukazuje na to, že vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. má len dočasný charakter, je dočasným opatrením dovtedy, kým si obec alebo vyšší územný celok natrvalo upraví majetkový vzťah k pozemku pod stavbou. Jednotlivé spôsoby majetkovoprávného usporiadania pozemkov a ich poradie vyplývajú zo zákona č. 66/2009 Z. z. Ak by mal platiť výklad súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, ktorý si osvojili v tejto veci, potom by náhrada vyplatená za vecné bremeno mala byť v rovnakej výške bez ohľadu na dobu trvania vecného bremena, čo dovolateľka považuje za nezmysel tak z pohľadu logiky, ako aj z pohľadu princípov primeranosti a spravodlivosti náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vyplývajúcej z čl. 20 ods. 4 Ústavy. Poukázala na to, že v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. nebolo možné určiť hodnotu obmedzenia vlastníckeho práva vecným bremenom a odkázala, že túto skutočnosť mal namietať aj generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní proti rozsudku Okresného súdu Zvolen sp. zn. 13C/152/2011 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/56/2013 (ktoré najvyšší súd odmietol uznesením z 23. júna 2016 sp. zn. 4MCdo/1/2016 z dôvodu procesnej neprípustnosti bez vecného prieskumu).

6.5. Podľa žalobkyne nie je možné od vlastníka pozemku spravodlivo požadovať, aby v čase vzniku vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. vyčíslil svoj nárok na jednorazovú náhradu, ak nemôže vedieť, či obec (resp. vyšší územný celok) vôbec navrhne pozemkové úpravy, kedy tak navrhne a kedy sa pozemkové úpravy ukončia, t. j. ak nemôže ani predpokladať, ako dlho bude vecné bremeno trvať, preto výklad okresného súdu a krajského súdu považuje za výklad v rozpore s princípom právnej istoty (čl. 1 ods. 1 Ústavy). Dovolateľka považuje za zrejmé, že jediným ústavne konformným výkladom zákona č. 66/2009 Z. z. (v spojení s § 151n až § 151p OZ) je taký, ktorý umožňuje vlastníčkovi zaťaženého pozemku domáhať sa poskytnutia opakovanej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva za každé obdobie trvania zákonného vecného bremena.

6.6. Dovolateľka sa domnieva, že v jej prípade je nápravu možné dosiahnuť už zrušením rozsudku odvolacieho súdu a nie je nutné zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčiacim rozsudkom. Na základe uvedeného, s odkazom na hospodárnosť a právo na súdne konanie bez zbytočných prietahov, žalobkyňa v dovolaní navrhuje, aby najvyšší súd ako dovolací súd podľa § 449 ods. 1 CSP vydal nasledovné uznesenie: „I. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/210/2019 z 27. novembra 2019 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie Krajskému súdu v Žiline. II. Žalovaný je povinný nahradiť žalobkyni trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %.“

7. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že napadnutý rozsudok odvolacieho

súdu považuje za správny a v súlade s princípmi právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Poukázal tiež na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/60/2015. Navrhol, aby najvyšší súd rozhodol tak, že dovolanie odmietne a zaviazne žalobkyňu zaplatiť žalovanému trovy dovolacieho konania v plnej výške.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade s § 429 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava prípustnosti dovolania. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

10. Dovolateľka vyvodila prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, o d vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré, okrem iného, patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/38/2019, 4Cdo/32/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/25/2018, 8Cdo/100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 1Cdo/208/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

14. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v

dovolání jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a b) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

16. Dovolateľka v dovolaní uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré neboli v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu doposiaľ riešené, a to od otázky 1. „či náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom, ktoré vzniklo na základe zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) má povahu jednorazovej odmeny alebo opakujúceho sa plnenia; a v závislosti od vyriešenia otázky 1. vymedzenej vyššie, od otázky 2. „odkedy začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie tejto náhrady.“

16.1. Žalobkyňa v dovolaní poukázala na to, že nastolená právna otázka dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešená. Dovolateľka vo svojich neskorších podaniach, doručených najvyššiemu súdu po uplynutí lehoty na podanie dovolania, poukázala na existenciu uznesenia najvyššieho súdu z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 a uznesenia najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, pričom ako sama uviedla, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je v súlade s touto rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. Dovolateľka napriek tomu navrhla, aby sa príslušný senát najvyššieho súdu odklonil od právneho názoru vyjadreného v uvedených uzneseniach najvyššieho súdu a vec predložil veľkému senátu najvyššieho súdu postupom podľa § 48 CSP. V tejto súvislosti a na podporu svojej argumentácie žalobkyňa upozornila dovolací súd aj na odborný článok autora JUDr. ICLic. Tomáša Majerčáka publikovaný v odbornom časopise *Zo súdnej praxe* 2/2021, (s. 57-60).

17. Právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Prípustnosť dovolania treba preto posudzovať podľa stavu v čase jeho podania.

17.1. Vo vzťahu k prvej dovolateľkou nastolenej právnej otázke dovolací súd uvádza, že v danom prípade žalobkyňa v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku, ktorá v čase podania dovolania (27. februára 2020) však najvyšším súdom už bola riešená, a to rozhodnutím najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018.

17.2. Z obsahu odôvodnenia uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu (sp. zn. 2Cdo/194/2018) vyplýva, že ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. Na uvedené rozhodnutie neskôr nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 8Cdo/17/2019, 1Cdo/99/2019, 7Cdo/292/2021, 2Cdo/151/2020, 5Cdo/175/2019) s rovnakým právnym názorom. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je v súlade s touto ustálenou rozhodovacou praxou.

18. Vo vzťahu k druhej dovolateľkou nastolenej právnej otázke dovolací súd uvádza, že dovolateľka aj v tomto prípade v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku. Táto otázka (odkedy začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva) v čase podania dovolania (27. februára 2020) skutočne nebola dovolacím súdom vyriešená. Najvyšší súd predmetnú otázku riešil a vyriešil v čase po podaní dovolania, a to rozhodnutím z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019.

18.1. Z obsahu odôvodnenia uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu (sp. zn. 8Cdo/17/2019) vyplýva, že pokiaľ vlastníč pozemku nemal k 1. júlu 2009 s obcou, ktorá na jeho pozemku nadobudla vlastníctvo stavby podľa osobitného predpisu (napr. zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v platnom znení) zmluvne dohodnuté iné právo, vzniklo mu týmto dňom právo na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv vecným bremenom zriadeným podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky. Na premlčanie tohto práva vlastníka zaťaženého

pozemku na takú náhradu sa vzťahovala všeobecná premlčacia doba troch rokov (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá začala plynúť uvedeným dňom (k tomu pozri aj ZSP 1/2022). Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 1Cdo/99/2019, 7Cdo/292/2021, 5Cdo/175/2019) s rovnakým právnym názorom. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je pritom s touto ustálenou rozhodovacou praxou v súlade.

19. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného konštatuje, že dovolateľkou nastolené právne otázky sú síce otázkami, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, avšak nie je splnený ďalší predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a síce, že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Obdobná právna otázka bola totiž rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená a v súčasnosti o nej existuje ustálený názor rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, preto je dovolanie potrebné posudzovať podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd potom vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 CSP) pristúpil k skúmaniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

19.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

20. V ustanovení § 421 CSP je výslovne zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu.

20.1. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia konkrétnej dovolateľom označenej právnej otázky súdu. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 2Cdo/54/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

21. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

21.1. Ako už bolo naznačené vyššie, aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky (pozri bod 13. tohto uznesenia). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

21.2. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácii na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

21.3. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením

konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

22. Dovolaciemu súdu z obsahu spisu nevyplýval taký záver, ktorý by nasvedčoval skutočnosti, že by sa súd prvej inštancie alebo odvolací súd odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, práve naopak, rozhodli v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou vymedzenou vyššie (pozri body 17. až 18. tohto uznesenia). Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daná.

23. Pokiaľ dovolateľka podaním doručeným najvyššiemu súdu po uplynutí zákonnej lehoty na podanie dovolania navrhla, aby sa príslušný vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu odklonil od ustáleného právneho názoru najvyššieho súdu a vec predložil veľkému senátu najvyššieho súdu postupom podľa § 48 CSP, odvolací súd uvádza, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu trojčlenný senát najvyššieho súdu má povinnosť postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu postupom podľa ustanovenia § 48 ods. 1 CSP jednak v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, ako aj v situácii, kedy pri rozhodovaní o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/3/2019, 1VCdo/4/2019, 1VObdo/1/2020).

24. Dovolací súd, napriek skutočnosti, že na vyššie uvedené podanie žalobkyne nie je povinný prihliadať (§ 436 CSP v spojení s § 437 CSP) nad rámec vyššie uvedeného považuje za potrebné dodať, že podľa § 48 ods. 1 CSP ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

25. Ustanovenie § 48 Civilného sporového poriadku tak dopadá na prípady, v ktorých trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že a) je dôvod na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (stanovísk alebo rozhodnutí uverejnených v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), alebo b) na zmenu právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu, alebo c) na odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu. Pokiaľ trojčlenný senát dospeje k záveru, že tieto dôvody nie sú dané, vec nepostúpi veľkému senátu najvyššieho súdu (pozri R 17/2017).

26. Z obsahu spisu dovolaciemu súdu vyplynulo, že žalobkyňa svoj (oneskorene podaný - pozn. dovolacieho súdu) návrh na predloženie veci veľkému senátu opierala o. i. aj o závery vyjadrené v odbornom článku autora JUDr. ICLic. Tomáša Majerčáka publikovanom v odbornom časopise Zo súdnej praxe 2/2021, (s. 57-60), ktorý poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax okresných a krajských súdov rozdielnu od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. K tomu odvolací súd uvádza, že v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu existuje práve jeden ustálený názor vo veci povahy náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. a otázky premlčania tejto náhrady, preto odvolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci neexistuje dôvod na predloženie veci veľkému senátu najvyššieho súdu a postup podľa § 48 ods. 1 CSP. Závery autora uvedeného článku na tom nič nemenia, pretože odlišná rozhodovacia prax súdov nižšej inštancie nie je dôvodom na postup podľa § 48 ods. 1 CSP.

27. Zhrnúc vyššie uvedené odvolací súd môže len konštatovať, že dovolací dôvod, o ktorý žalobkyňa opierala svoje dovolanie (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) nie je daný. Najvyšší súd postupom podľa § 124 CSP posúdil prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom dospel k záveru, že ani táto nie je daná, preto dovolanie žalobkyne v zmysle § 447 písm. c) CSP odmietol.

28. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.